

๖ ก.ค. ๒๕๔๑

หมอลำซิ่ง : กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.๒๕๔๑

ISBN 974-661-197-6

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

3636348 LCCS/M : สาขาวิชา : วัฒนธรรมศึกษา ; ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

ศัพท์สำคัญ : หมอลำซิ่ง / กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี

สนอง คลังพระศรี : หมอลำซิ่ง : กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรี
ของหมอลำในภาคอีสาน (*Mawlam 'cing : A Survival Strategy of Isan Folk Singer*). คณะ
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : โสภส ศิริไสย์, ศศ.ม., M.A., ภัททิยา ยิมเรวัต, ศศ.ม.,
Docteur de l'EHESS, นัฐพงศ์ โสวัตร, กศ.บ., ศศ.ม. ๓๘๕ หน้า. ISBN 974-661-197-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของหมอลำในภาค
อีสาน องค์ประกอบดนตรีและการแสดงหมอลำซิ่ง บทบาทหมอลำซิ่งในบริบทสังคมและ
วัฒนธรรมอีสาน กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน
ปัญหาและแนวโน้มในการแสดงหมอลำซิ่ง โดยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๗-๒๕๔๐ พร้อมทั้งตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการวิจัยพบว่า หมอลำมีประวัติและพัฒนาการ ๓ ทาง คือ พัฒนามาจาก
ลัทธิบูชาแถนหรือผีฟ้า พัฒนามาจากประเพณีความเชื่อในพระพุทธศาสนา และพัฒนามาจาก
ประเพณีเกี่ยวพาราสิระหว่างหนุ่มสาว ในด้านองค์ประกอบดนตรีและการแสดงหมอลำซิ่ง
พบว่า หมอลำซิ่งพัฒนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๘ โดยแนวคิดของหมอลำสุนทร ชัยรุ่งเรือง และ
หมอลำราตรี ศรีวิไล ที่ได้นำเอาเครื่องดนตรีตะวันตก ประเภทวงสตริง มาบรรเลงและนำ
ทางเครื่องมาต้นประกอบการแสดงหมอลำกลอนทำนองขอนแก่น ส่วนบทบาทหมอลำซิ่งใน
บริบทสังคมและวัฒนธรรมอีสาน พบว่า มีบทบาทเฉพาะในด้านความบันเทิงเท่านั้น ในด้าน
กระบวนการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำพบว่า เกิดจากปัจจัยหลายด้าน
โดยเฉพาะด้านความเชื่อและการเมืองการปกครองจากรัฐบาลส่วนกลาง มีผลต่อกระบวนการ
ปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมดนตรีของหมอลำในภาคอีสาน ปัญหาและแนวโน้มของหมอลำซิ่ง
พบว่าหมอลำซิ่งได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มผู้ฟัง คือกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่
เนื่องจากทั้งสองกลุ่มมีรสนิยมไม่ตรงกัน ทำให้คาดการณ์ได้ว่าแนวโน้มของหมอลำซิ่งใน
อนาคตอาจจะไม่หลงเหลือร่องรอยของหมอลำกลอนตามแบบฉบับเดิม

3636348 LCCS/M : MAJOR : CULTURAL STUDIES ; M.A. (Cultural Studies)

KEY WORD : MAWLAM' CING / THE PROCESSES OF A MUSICAL CULTURE CHANGING

SANONG KLANGPRASRI : MAWLAM' CING : A SURVIVAL STRATEGY OF ISAN FOLK SINGER. THESIS ADVISOR : SOLOT SIRISAI, B.Ed., M.A.(Linguistics), MA.(Anthropology), PATTIYA YIMRAWAT, M.A., DOCTEUR DE I' EHESS., NATTAPONG SOVAT, B.Ed. M.A.(Cultural Studies) 385 p. ISBN 974-661-197-6

This thesis aims to study the history and development of *Mawlam' cing*, folk singing style of Isan. The studies attempt to describe the musical components, performances, roles in cultural context, the processes of a musical culture change, problems and trend in the future. It is the anthropological approach. The qualitative data were collected during 1994-1997.

It is found that the *Mawlam* has been developed from three lines. First is from the supreme *Thaen* worship cult. Second is from the melody in old Buddhism ceremony. Third is from the flirting play of young male and female. For the musical components and performance of *Mawlam' cing* existed in 1986 by the two well-known folk singers who originally used the western music instruments such as guitar, guitar bass and drums. They also have modern dancers to dance along with the performane of *Khon Kaen Mawlam Klon* style. The role of *Mawlam' cing* in Isan culture is public entertaining. The processes of musical culture change in Isan *Mawlam* are related to factors such as people beliefs, suppression politics and governing from central government in cluding socio-economic changes and marketing demand of modern Isan culture. In addition, because of different appreciation in music between two age groups, the of *Mawlam' cing* will develop itself without any relationship to its original form.

